

**Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Полтавський юридичний інститут
Кафедра кримінального права та кримінально-правових дисциплін**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Кримінально-правова кваліфікація»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма/спеціалізація – «Право»

Статус дисципліни – вибіркова

Рік набору – 2019, 2020

Робоча програма навчальної дисципліни **«Кримінально-правова кваліфікація»** для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» освітньої програми «Право» Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Полтава: Полтавський юрид. ін.-т Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 21 с.

Розробники:

Лемешко Олександр Миколайович, – кандидат юридичних наук, доцент,
Бражник Андрій Анатолійович, – кандидат юридичних наук, доцент

Гарант освітньої програми

Криницький Ігор Євгенович – завідувач кафедри цивільного, господарського і фінансового права, доктор юридичних наук, професор, старший науковий співробітник

Затверджено на засіданні кафедри кримінального права та кримінально-правових дисциплін
(протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.)

Дата оновлення – 28 серпня 2020 року
(протокол № 1 засідання кафедри кримінального права та кримінально-правових дисциплін
від 28 серпня 2020 року)

Завідувач кафедри _____ І.А. Тітко

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	6
4. Обсяги структура навчальної дисципліни.....	10
5. Теми лекційних і практичних занять.....	11
5.1. Теми лекційних занять.....	11
5.2. Теми практичних занять.....	12
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	13
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	19

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Кримінально-правова кваліфікація» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» підготовки магістрів зі спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність,	Дидактична структура навчальної дисципліни
-------------------------	------------------------------	--

	рівень освіти	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4,0	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право» Освітньо-професійна програма «Право» Рівень освіти – другий (магістерський)	Вибіркова	Вибіркова
Модулів – 2		Рік підготовки: 1-й	Рік підготовки: 1-й
Загальна кількість годин - 120		семестр	семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 5,0		1-й	1-й
		Лекції	Лекції
		18 год.	4 год.
		Практичні заняття	Практичні заняття
		22 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		80 год.	112 год.
	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Кримінально-правова кваліфікація» є поглиблення й конкретизація студентами знань у галузі кримінального права щодо загальних правил кваліфікації, засвоєння принципів і правил теорії кваліфікації кримінальних правопорушень, особливостей правового аналізу окремих складів кримінальних правопорушень, а також формування у студентів широкого діапазону уявлень із достатньо вагомих для кримінальної кваліфікації питань.

Основними **завданнями** вивчення зазначеної навчальної дисципліни є:

– формування у студентів спеціалізованих концептуальних знань у галузі кримінального права з питань кваліфікації, що включають сучасні наукові здобутки у цій галузі права, котрі є основою для оригінального мислення та проведення досліджень у вказаній сфері;

– набуття студентами спеціалізованих умінь/навичок розв’язання проблем, котрі виникають у процесі кримінально-правової кваліфікації;

– здатність інтегрувати знання, набуті у процесі вивчення цієї та низки інших навчальних дисциплін (зокрема таких як: «Кримінальне право України» (Загальна та особлива частина), «Основи кримінально-правової кваліфікації»), й розв’язувати складні задачі у мультидисциплінарних контекстах;

– здатність розв’язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням сформованих позицій, які викладені у інтерпретаційних актах судової влади.

Пререквізити: «Теорія держави і права», «Конституційне право», «Адміністративне право», «Кримінальне право», «Основи кримінально-правової кваліфікації», «Кримінальний процес», «Криміналістика», «Досудове розслідування кримінальних правопорушень».

Кореквізити: «Правове забезпечення запобігання корупції», «Теорія і практика кримінального процесуального доказування», «Кримінально-виконавче право», «Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень», «Теорія та практика конституційного судочинства».

Постреквізити: «Кримінологія», «Реалізація кримінальної відповідальності», «Відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням», «Стратегія і тактика захисту у кримінальному провадженні».

Мова навчання – українська.

2. Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

- формувати поняття, структуру та зміст окремих категорій кримінально-правової кваліфікації;
- знати наукові та правозастосовні підходи вчення про кримінально-правову кваліфікацію;
- знати особливості кримінально-правової кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я;
- знати особливості кримінально-правової кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності;
- знати особливості кримінально-правової кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг;
- вміти надати обґрунтовану оцінку кримінально-правової кваліфікації;
- вміти розв'язувати практичні кейси з посиланням на нормативні джерела, усталену судову практику, позиції Верховного суду.

Навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей (ЗК):

- ЗК-1. Здатність до критичного осмислення суспільних та галузевих процесів та явищ.
- ЗК-2. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- ЗК-3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.
- ЗК-4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК-6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК-8. Здатність до інноваційної діяльності.
- ЗК-9. Здатність здійснювати дослідження.
- ЗК-11. Здатність спілкуватися на професійні теми із представниками інших професійних груп.
- ЗК-12. Здатність до міжособистісного та інтерактивного спілкування.
- ЗК-13. Уміння шукати й використовувати різні джерела інформації.
- ЗК-14. Навички роботи в комп'ютерних мережах та використання програмних засобів.

Спеціальних (фахових, предметних) компетентності (СК):

- СК-1. Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції.
- СК-2. Здатність виявляти проблеми правового регулювання і пропонувати належні способи і процедури їх вирішення, включаючи подолання юридичної невизначеності.
- СК-3. Здатність діяти відповідно до принципів верховенства права та законності.
- СК-4. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення правових норм, а також знання практики їх застосування.
- СК-5. Поглиблене розуміння методології тлумачення та особливостей застосування інститутів публічного, приватного та кримінального права.
- СК-6. Здатність визначати факти, належні та прийнятні для юридичного аналізу ситуації.
- СК-9. Здатність застосування міждисциплінарного підходу в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.
- СК-12. Здатність застосовувати Європейську конвенцію з прав людини та основоположних свобод і прецедентну практику Європейського суду з прав людини.
- СК-13. Здатність використовувати професійне тлумачення норм права в порівняльному взаємозв'язку щодо норм внутрішньодержавного і міжнародного права.
- СК-15. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації.
- СК-16. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

СК-18. Здатність використовувати міждисциплінарні знання для вирішення правового завдання.

СК-19. Уміння розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності.

Програмних результатів навчання (ПРН):

ПРН-1. Давати кваліфіковану оцінку чинного законодавства і правозастосовної практики з позицій принципів верховенства права та законності.

ПРН-2. Використовувати правові позиції Європейського суду з прав людини.

ПРН-3. Використовувати сучасні іноземні та вітчизняні механізми захисту прав людини.

ПРН-4. Оцінювати правильність використання юридичної термінології і демонструвати вільне володіння юридичною технікою.

ПРН-5. Описувати перспективи і основні тенденції розвитку юриспруденції в Україні та провідних країнах світу.

ПРН-6. Документально оформлювати прийняте рішення по юридичній справі

ПРН-7. Демонструвати здатність генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

ПРН-8. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН-9. Застосовувати різноманітні способи усунення прогалин в законодавстві.

ПРН-11. Створювати проекти нормативних правових і правозастосовних актів з урахуванням правил юридичної техніки і новітніх тенденцій вітчизняної та іноземної правотворчості.

ПРН-12. Здійснювати юридичну кваліфікацію в нестандартних ситуаціях

ПРН-14. Самостійно формулювати актуальну наукову проблему і пропонувати наукові шляхи її вирішення.

ПРН-15. Використовувати в професійній діяльності основні методи наукового пізнання.

ПРН-17. Здійснювати самостійне наукове дослідження з актуальної юридичної тематики із використанням сучасних наукових методів.

ПРН-18. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи кримінально-правової кваліфікації. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я

Зміст модуля

Тема 1. Загальні та спеціальні правила кваліфікації кримінальних правопорушень

Кримінально-правова кваліфікація: поняття (ознаки) та значення. Кримінально-правова кваліфікація як процес і як результат. Співвідношення понять: «юридична (правова) кваліфікація», «кримінально-правова кваліфікація», «кваліфікація кримінального правопорушення», «кваліфікація діяння, що не є кримінальним правопорушенням», «кваліфікація посткримінальної поведінки особи». Принципи кримінально-правової кваліфікації: поняття, види та їх зміст. Види кримінально-правової кваліфікації. Суб'єкти кримінально-правової кваліфікації. Підстава кримінально-правової кваліфікації: поняття, види, значення. Етапи кримінально-правової кваліфікації, їх взаємозв'язок та юридичне закріплення результатів кваліфікації. Правила кримінально-правової кваліфікації: поняття, види, значення. Тлумачення кримінального закону та кримінально-правова кваліфікація. Закінчене кримінальне правопорушення: поняття, види, значення для кваліфікації.

Кваліфікація простих одиничних закінчених кримінальних правопорушень. Кваліфікація ускладнених одиничних закінчених кримінальних правопорушень

(триваючого, продовжуваного, складеного (складного) та кримінального правопорушення з похідними наслідками).

Незакінчений кримінальне правопорушення: поняття, види, значення для кваліфікації. Кваліфікація готування до кримінального правопорушення. Кваліфікація замаху на кримінальне правопорушення. Кваліфікація кримінального правопорушення і добровільна відмова при незакінченому кримінальному правопорушенні.

Співучасть у кримінальному правопорушенні: поняття (об'єктивні та суб'єктивні ознаки), значення для кваліфікації. Кваліфікація діяння виконавця (співвиконавця). Кваліфікація діяння організатора. Кваліфікація діяння підбурювача. Кваліфікація діяння пособника. Особливості кваліфікації діяння співучасника, який виконав декілька ролей у спільно вчиненому кримінальному правопорушенні. Кваліфікація кримінального правопорушення, вчиненого групою осіб. Кваліфікація кримінального правопорушення, в залежності від форм співучасті.

Повторність кримінальних правопорушень: поняття, види, значення для кваліфікації. Особливості кваліфікації повторності тотожних кримінальних правопорушень, не пов'язаної із засудженням особи за раніше вчинене діяння. Особливості кваліфікації повторності однорідних кримінальних правопорушень, не пов'язаної із засудженням особи за раніше вчинене діяння. Особливості кваліфікації повторності кримінальних правопорушень, пов'язаної із засудженням особи за раніше вчинене діяння. Сукупність кримінальних правопорушень: поняття, види, особливості кваліфікації різних видів сукупності кримінальних правопорушень. Рецидив кримінальних правопорушень: поняття, види, особливості кваліфікації різних видів рецидиву.

Тема 2. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя

Поняття, загальна характеристика і види кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я. Вбивство: поняття та види. Умисне вбивство. Поняття та види. Умисне вбивство при обтяжуючих обставинах. Види обтяжуючих обставин. Умисне вбивство при пом'якшуючих обставинах. Умисне вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини. Вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання.

Розмежування умисного вбивства від суміжних кримінальних правопорушень. Кваліфікація умисного вбивства при конкуренції кримінально-правових норм. Кваліфікація умисного вбивства, вчиненого в співучасті. Кваліфікація незакінченого умисного вбивства. Кваліфікація умисного вбивства за наявності помилки суб'єкта.

Вбивство через необережність. Доведення до самогубства. Погроза вбивством. Відмежування погрози вбивством від замаху на вбивство.

Тема 3. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти здоров'я

Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти здоров'я.

Поняття тілесного ушкодження. Умисне тяжке тілесне ушкодження. Критерії визнання тілесного ушкодження тяжким. Відмежування тяжкого тілесного ушкодження, внаслідок якого сталася смерть потерпілого, від умисного та необережного вбивства.

Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження. Критерії визнання тілесного ушкодження таким, що є середньої тяжкості.

Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання.

Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання.

Умисне легке тілесне ушкодження. Критерії визнання тілесного ушкодження легким.

Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження. Побої і мордування. Каткування. Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. Умисне зараження іншої особи вірусом імунодефіциту чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини. Зараження венеричною

хворобою.

Інші кримінальні правопорушення, що становлять небезпеку для життя і здоров'я людини.

Незаконне проведення абортів. Залишення в небезпеці. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Відмежування цього кримінального правопорушення від залишення в небезпеці. Неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей.

**Модуль 2. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності.
Проблеми кваліфікації
кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної
діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг
Зміст модуля**

Тема 4. Проблеми кваліфікації корисливих кримінальних правопорушень проти власності, пов'язані з обертанням чужого майна на свою користь або користь інших осіб.

Поняття, загальна характеристика і види корисливих кримінальних правопорушень, пов'язаних з обертанням чужого майна на свою користь чи користь інших осіб. Крадіжка. Особливості кваліфікації крадіжки.

Грабіж. Відмежування грабежу від крадіжки. Особливості кваліфікації

Розбій. Відмежування розбою від грабежу. Особливості кваліфікації розбою.

Вимагання. Відмежування вимагання від грабежу та розбою. Особливості кваліфікації вимагання.

Шахрайство. Відмежування шахрайства від крадіжки та грабежу. Особливості кваліфікації шахрайства.

Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Особливості кваліфікації та відмежування цього посягання від суміжних кримінальних правопорушень проти власності.

Тема 5. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності, що не пов'язані з обертанням майна на свою користь або інших осіб.

Поняття, загальна характеристика і види цих кримінальних правопорушень. Їх відмежування від корисливих посягань, пов'язаних з обертанням чужого майна на свою користь чи користь інших осіб.

Викрадення електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання.

Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою. Відмежування цього посягання від шахрайства.

Незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї. Відмежування цього посягання від суміжних кримінальних правопорушень проти власності.

Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного кримінально-протиправним шляхом.

Умисне знищення або пошкодження майна. Умисне пошкодження об'єктів електроенергетики. Погроза знищення майна. Необережне знищення або пошкодження майна. Порушення обов'язків щодо охорони майна.

Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво.

Тема 6. Загальні питання кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Поняття кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг. Система кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг

Значення класифікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг. Поняття службової особи. Види службових осіб. Відмінність посадової особи від службової особи. Особа, яка надає публічні послуги: поняття та види. Неправомірна вигода як предмет службових кримінальних правопорушень та кримінальних правопорушень, пов'язаних із наданням публічних послуг.

Тема 7. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері діяльності представників влади, місцевого самоврядування та інших службових осіб юридичних осіб публічного права.

Зловживання владою або службовим становищем: об'єктивні та суб'єктивні ознаки, кваліфіковані види цього посягання, відмінність від перевищення влади або службових повноважень.

Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу: об'єктивні та суб'єктивні ознаки, кваліфіковані види цього посягання, відмінність від службового зловживання.

Прийняття пропозиції, обіцянки, прохання або одержання неправомірної вигоди службовою особою: об'єктивні та суб'єктивні ознаки, кваліфіковані види цього посягання, відмежування від незаконного збагачення.

Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі: об'єктивні та суб'єктивні ознаки, кваліфіковані види цього посягання. Умови звільнення від кримінальної відповідальності особи, яка пропонувала, обіцяла чи надала неправомірну вигоду службовій особі.

Незаконне збагачення: об'єктивні та суб'єктивні ознаки, відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

Зловживання впливом: об'єктивні та суб'єктивні ознаки.

Тема 8. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності юридичних осіб приватного права та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. Відмежування від заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем.

Перевищення повноважень службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. Відмежування від зловживання повноваженнями.

Комерційний підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.

Поняття вимагання неправомірної вигоди. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за комерційний підкуп.

Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги. Поняття осіб, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, та неправомірної вигоди.

Підкуп особи, яка надає публічні послуги. Поняття вимагання неправомірної вигоди. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за це посягання.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма			Заочна форма				
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		Л	ПЗ	СРС		Л	ПЗ	СРС
Модуль 1.								

1. Загальні та спеціальні правила кваліфікації кримінальних правопорушень	20	4	4	12	21	1	2	18
2. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя	20	2	4	14	19	1		18
3. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти здоров'я	20	2	4	14	20			20
усього	60	8	12	40	60	2	2	56
Модуль 2.								
4. Проблеми кваліфікації корисливих кримінальних правопорушень проти власності, пов'язані з обертанням чужого майна на свою користь або користь інших осіб	12	2	2	8	11	1		10
5. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності, що не пов'язані з обертанням майна на свою користь або інших осіб	12	2	2	8	12			12
6. Загальні питання кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	12	2	2	8	13	1	2	10
7. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері діяльності представників влади, місцевого самоврядування та інших службових осіб юридичних осіб публічного права	12	2	2	8	12			12
8. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності юридичних осіб приватного права та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	12	2	2	8	12			12
усього	60	10	10	40	60	2	2	56
Усього годин / кредитів ECTS	120 / 4,0	18	22	80	120 / 4,0	4	4	112

5. Теми лекційних і практичних занять

5.1. Теми лекційних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1.			

1. Загальні та спеціальні правила кваліфікації кримінальних правопорушень.	Загальні та спеціальні правила кваліфікації кримінальних правопорушень.	4	1
2. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя	2. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя	2	1
3. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти здоров'я	3. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти здоров'я	2	
Модуль 2.			
4. Проблеми кваліфікації корисливих кримінальних правопорушень проти власності, пов'язані з обертанням чужого майна на свою користь або користь інших осіб	4. Проблеми кваліфікації корисливих кримінальних правопорушень проти власності, пов'язані з обертанням чужого майна на свою користь або користь інших осіб	2	1
5. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності, що не пов'язані з обертанням майна на свою користь або інших осіб	5. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності, що не пов'язані з обертанням майна на свою користь або інших осіб	2	
6. Загальні питання кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	6. Загальні питання кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	2	1
7. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері діяльності представників влади, місцевого самоврядування та інших службових осіб юридичних осіб публічного права	7. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері діяльності представників влади, місцевого самоврядування та інших службових осіб юридичних осіб публічного права	2	
8. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності юридичних осіб приватного права та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	8. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності юридичних осіб приватного права та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	2	
Усього		18	4

5.2. Теми практичних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1.		Модуль 1.	
1. Загальні та спеціальні правила кваліфікації	1. Загальні та спеціальні правила кваліфікації	4	2

кримінальних правопорушень.	кримінальних правопорушень.		
2. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя	2. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя	4	
3. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти здоров'я	3. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти здоров'я	4	
Модуль 2.	Модуль 2.		
4. Проблеми кваліфікації корисливих кримінальних правопорушень проти власності, пов'язані з обертанням чужого майна на свою користь або користь інших осіб	4. Проблеми кваліфікації корисливих кримінальних правопорушень проти власності, пов'язані з обертанням чужого майна на свою користь або користь інших осіб	2	
5. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності, що не пов'язані з обертанням майна на свою користь або інших осіб	5. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності, що не пов'язані з обертанням майна на свою користь або інших осіб	2	
6. Загальні питання кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	6. Загальні питання кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	2	2
7. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері діяльності представників влади, місцевого самоврядування та інших службових осіб юридичних осіб публічного права	7. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері діяльності представників влади, місцевого самоврядування та інших службових осіб юридичних осіб публічного права	2	
8. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності юридичних осіб приватного права та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	8. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності юридичних осіб приватного права та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	2	
Усього		22	4

6. *Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Кримінально-правова кваліфікація» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Видами поточного контролю знань студентів є:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або

експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента. За підсумками практичних занять студент може отримати від 0 до 28 балів;

– протягом семестру студенти виконують завдання для самостійної роботи. Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 8;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на лекційних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування. За підсумками поточного контролю на лекціях студенти можуть отримати від 0 до 4 балів.

Формою підсумкового контролю знань студентів із навчальної дисципліни є іспит, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 20 балів. Обов'язковою умовою допуску до іспиту є успішний захист курсової роботи.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Лекційні заняття	Практичні заняття (поточний контроль)		Самостійна робота	Іспит (підсумковий контроль)	Підсумкова оцінка знань
	Модуль № 1	Модуль № 2			
max 4	max 14	max 14	max 8	max 60	max 100

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти здійснюється на основі результатів поточного контролю (далі – ПК), самостійної роботи і підсумкового контролю знань (далі – ПКЗ).

Оцінювання за всіма результатами контролю протягом навчального року здійснюється шляхом підсумовування результатів разом за 100-бальною шкалою. Завдання ПК оцінюються як підсумок результатів оцінювання роботи здобувача вищої освіти на лекціях та практичних заняттях в діапазоні від 0 до 32 балів. Виконання самостійної роботи оцінюється від 0 до 8 балів. Відповіді на екзаменаційні питання, які виносяться на ПКЗ, оцінюються в діапазоні від 0 до 60 балів.

Об'єктом оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за ПК є успішність набуття ними компетентностей, котрі дозволять йому розв'язувати складні проблеми у сфері кримінально-правової кваліфікації за результатами практичних занять (від 0 до 28 балів) та систематичність і активність роботи на лекціях (від 0 до 4 балів).

Критеріями оцінювання знань за ПК є успішність освоєння знань та набуття навичок на лекціях та практичних заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність студента засвоювати категоріальний апарат, вміння орієнтуватися у змісті чинних нормативних актів, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладення учбового матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на практичних заняттях, рівень знань за результатами опитування на практичних заняттях, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань.

Кожен логічно завершений блок навчального матеріалу за навчальною дисципліною (модуль) може бути оцінений викладачем від 0 до 14 балів за результатами роботи студентів на практичних заняттях.

З метою контролю рівня знань студентів за кожним логічно завершеним блоком навчального матеріалу можуть проводитись контрольні роботи (зокрема, тестування), колоквиуми, здійснюватися інші підсумкові заходи контролю за формою, обраною

викладачем. Результати цих заходів враховуються викладачем при оцінці роботи студентів на практичних заняттях.

Розрахункова шкала для оцінювання роботи студентів на практичних заняттях:

кількість балів	критерії оцінювання
13-14	<p>Систематичне відвідування практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин; відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважних причин; вирішення завдань до кожного практичного завдання; висока активність роботи на практичних заняттях; засвоєння всього матеріалу тем змістовного модуля; повні та обґрунтовані відповіді при розв'язанні завдань (казусів); здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання; уміння опрацьовувати та застосовувати акти законодавства; обізнаність із постановами та роз'ясненнями вищих судових інстанцій; уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми; вміння мислити абстрактно та узагальнено; здатність публічно представити матеріал.</p>
11-12	<p>Систематичне відвідування практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин; відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважних причин; вирішення завдань до кожного практичного завдання; висока активність роботи на практичних заняттях; засвоєння всього матеріалу тем змістовного модуля; повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при розв'язанні завдань (казусів); здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання; уміння опрацьовувати та застосовувати акти законодавства; обізнаність із постановами та роз'ясненнями вищих судових інстанцій; уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми; здатність публічно представити матеріал.</p>
9-10	<p>Наявність пропущених практичних занять; відпрацювання тем пропущених практичних занять; вирішення завдань до кожного практичного завдання; активна робота на практичних заняттях; засвоєння основних положень тем змістовного модуля; допущення декількох незначних помилок при розв'язанні завдань (казусів); здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання; уміння опрацьовувати та застосовувати акти законодавства; обізнаність із постановами та роз'ясненнями вищих судових інстанцій; здатність публічно представити матеріал.</p>
7-8	<p>Наявність пропущених практичних занять; відпрацювання тем пропущених практичних занять; епізодична відсутність рішень завдань (казусів); участь у роботі на практичних заняттях; засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного модуля; неповні відповіді при розв'язанні завдань (казусів); складності при визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання; певні складності при застосуванні актів законодавства; здатність публічно представити матеріал.</p>

5-6	<p>Несистематичне відвідування практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин; наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять; епізодична відсутність рішень завдань (казусів); участь у роботі на практичних заняттях; засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного модуля; неповні відповіді, допущення помилок при розв'язанні завдань (казусів); великі складності при визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання; певні складності при застосуванні актів законодавства; невпевнені навички публічного представлення матеріалу.</p>
3-4	<p>Епізодичне відвідування практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин; наявність невідпрацьованих тем пропущених практичних занять; епізодична відсутність рішень завдань (казусів); пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з сторони викладача); наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного модуля; неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при розв'язанні завдань (казусів); невміння визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання; невпевнені навички застосування актів законодавства; невпевнені навички публічного представлення матеріалу.</p>
1-2	<p>Систематичні пропуски практичних занять без поважних причин; наявність невідпрацьованих тем пропущених практичних занять; систематична відсутність рішень завдань (казусів); пасивність у роботі на практичних заняттях; відсутність знань за темами змістовного модуля; неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при розв'язанні завдань (казусів); нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання; не достатні навички застосування актів законодавства</p>
0	<p>Систематичні пропуски практичних занять без поважних причин; теми пропущених практичних занять не відпрацьовані; систематична відсутність рішень завдань (казусів); пасивність у роботі на практичних заняттях; відсутність знань за темами змістовного модуля; неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при розв'язанні завдань (казусів); нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання; відсутність навичок застосування актів законодавства; невміння публічно представляти матеріал.</p>

Систематичність та активність роботи на лекціях оцінюється викладачем від 0 до 4 балів, виходячи з наступних критеріїв:

4 бали - у разі відвідування (відпрацювання пропущених) здобувачем вищої освіти усіх лекцій з навчальної дисципліни протягом семестру та роботи на них;

0 балів – у разі наявності пропущених (невідпрацьованих пропущених) лекцій з навчальної дисципліни протягом семестру або відсутність активності в освоєнні навчального матеріалу на них.

Оцінка визначається викладачем, який веде практичні заняття, на підставі даних журналу академічної групи та інформації, наданої лектором, на останньому практичному занятті відповідного семестру та включається до оцінки за ПК поточного семестру (навчального року).

Результати оцінювання роботи здобувача вищої освіти фіксуються у журналі обліку роботи викладача, відповідній відомості.

Здобувач вищої освіти, знання котрого оцінені мінімально необхідною для складання іспиту кількістю балів і вище, не має право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

Здобувач вищої освіти, який був відсутній на лекції або практичному занятті, або отримав незадовільну оцінку, відпрацьовує пропущене заняття (незадовільну оцінку) викладачу, який веде відповідні заняття у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою.

Для відпрацювання занять здобувач вищої освіти зобов'язаний надати виконане завдання (вирішені задачі, конспект лекції) та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти при виконанні самостійної роботи

Виконання самостійної роботи оцінюється в діапазоні від 0 до 8 балів.

Результати самостійної роботи можуть бути представлені студентом у формі:

1. наукової статті;
2. наукової доповіді;
3. тез наукової доповіді на конференції;
4. огляду судової практики;
5. реферату за вузькоспеціальною проблематикою;
6. анотації прочитаної додаткової літератури з курсу та додаткових джерел.

Як критерії оцінювання результатів самостійної роботи використовуються такі показники:

- складність форми обраної студентом роботи;
- ступінь самостійності виконання роботи;
- творчий характер роботи;
- внутрішня послідовність, логічність і завершеність роботи.

Розрахункова шкала для оцінювання результатів самостійної роботи здобувача вищої освіти:

Бали	Критерії оцінювання
7-8	Робота має самостійний, творчий, аналітичний характер. Роботі притаманні внутрішня послідовність, логічність і завершеність, тема роботи є актуальною. Допускається наявність не більше двох неістотних змістовних або формальних недоліків.
4-6	Робота має самостійний, творчий, аналітичний характер, але: - містить протиріччя та вади аргументації; - містить хибні висновки.
1-3	Робота є описовою і не включає аналітичної складової або містить: - суттєві протиріччя та вади аргументації; - хибні та неаргументовані висновки; - протиріччя з положеннями чинного законодавства; - істотні порушення вимог, що пред'являються до оформлення відповідного виду робіт.
0	Робота: - не виконана;

- містить плагіат або при виконанні допущено інші форми академічної недоброчесності.
--

Розрахункова шкала для оцінювання підсумкового контролю знань здобувача вищої освіти:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії(за кожною з оцінок)
Іспит	Мах 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Здатність демонструвати чинне законодавство, а також матеріали правозастосовної практики його реалізації. 3. Здатність демонструвати знання основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Здатність демонструвати чинне законодавство, а також знайомство із матеріалами правозастосовної практики його реалізації. 3. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 4. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичній роботі.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Наявність окремих пробілів у знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації. 3. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 4. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичній роботі.
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Наявність пробілів у знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації. 3. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 4. Помилки і суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань до їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.

		2. Наявність значних пробілів у знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації. 3. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 4. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації. 2. Пробіли у знанні окремих частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 3. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	Min 0	1. Відсутність знань чинного вітчизняного законодавства та значної частини теоретичного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Кримінально-правова кваліфікація» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Нормативно-правові акти.

- Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 27.08.2020).
- Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.05.2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 13.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/ed20190627#Text> (дата звернення: 29.08.2020).

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. Дата оновлення: 13.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/ed20190111#Text> (дата звернення: 27.08.2020).
4. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 р. №3341-12. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3341-12> (дата звернення: 27.08.2020).
5. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. Дата оновлення: 23.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/ed20190716#top> (дата звернення: 27.08.2020).

7.2. Література

Основна література:

1. Злочини проти власності. Теоретико-правове дослідження: монографія / Ю.А. Дорохіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 744 с.
2. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи: навч. посіб./ І.О. Зінченко, О.О. Володіна; за заг. ред. М.І. Панінова. Харків: Право, 2019. 248 с.
3. Кримінальне право України: Особлива частина: підруч. / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін [та ін.]; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 5-те вид., переробл. і доповн. Харків: Право, 2015. 680 с.
4. Кримінальний кодекс України: наук.-практ. комент.: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Т. 2. Особлива частина / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін [та ін.]. 5-те вид., доповн. Харків: Право, 2013. 1040 с.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Грищук, А.В. Савченко та ін.; за заг. ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Череня. Київ: Юрінком Інтер. 2016. 1064 с.
6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М. І. Хавронюка. 9-те вид., переробл. та доповн. Київ: Юрид. думка, 2012. 1316 с.
7. Некорисливі злочини проти власності: монографія / І.Б. Газдайка-Василишин. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 212 с.
8. Практика судів України з кримінальних справ (2014–2015 рр.) / уклад. В.І. Тютюгін; за заг. ред. В.Я. Тація. Харків: Право, 2016. 800 с.
6. Савченко А. В. Корупційні злочини (кримінально-правова характеристика): навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 168 с.
7. Тютюгін В.І. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: навч.-практ. посіб. Харків: Право, 2014. 232 с.
9. Ярмиш Н.М. Проблеми кримінально-правової кваліфікації (злочини проти життя та здоров'я особи, проти власності, у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг): навч. посіб. Київ: Нац. акад. прокуратури України, 2014. 192 с.

Додаткова література:

1. Андрушко П. П. Реформа українського антикорупційного законодавства у світлі міжнародно-правових зобов'язань України. Київ: Атіка, 2012. 332 с.
2. Грищук В. К. Умисні вбивства за кримінальним правом України та Республіки Польща: юридичний аналіз складів злочинів. Хмельницький: Хмельніц. ун-т управління та права, 2012. 368 с.
3. Дудоров О. О. Кримінальна відповідальність за самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2012. 400 с.
4. Ємельянов М. В. Кримінальна відповідальність за шахрайство. Харків: Право, 2014. 176 с.
5. Киричко В. М. Кримінальна відповідальність за корупцію: наук.-практ. комент. Харків: Право, 2013. 424 с.
6. Коваленко В. П. Зловживання владою працівниками правоохоронних органів. Київ: Атіка, 2012. 204 с.
7. Коробеев А. И. Преступные посягательства на жизнь и здоровье человека. Москва: Юрлитинформ, 2012. 320 с.

8. Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / за ред. М. І. Хавронюка. Київ: Дакор, 2016. 496 с.
9. Олійник П. В. Предмет злочинів проти власності: поняття, види, кримінально-правове значення. Харків: Право, 2011. 208 с.
10. Панов Н. И. Уголовная ответственность за причинение имущественного ущерба путем обмана или злоупотребления доверием. Харьков: Выща шк., 1977. 128 с.
11. Попов А. Н. Преступления против личности при смягчающих обстоятельствах. Санкт-Петербург: Юрид. центр Пресс, 2001. 465 с.
12. Самощенко И. В. Понятие угрозы в уголовном праве. Харьков: СПД ФЛ Вапнярчук Н. М., 2005. 120 с.
13. Тютюгін В. І. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: навч.-практ. посіб. Харків: Право, 2014. 232 с.
14. Шевченко О. В. Кримінальна відповідальність за вбивство матір'ю своєї новородженої дитини. Харків: НікаНова, 2012. 215 с.

7.3 Інтернет-ресурси:

1. Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/> (дата звернення: 29.08.2020).
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/> (дата звернення: 29.08.2020).
3. Офіційний сайт Конституційного Суду України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/> (дата звернення: 29.08.2020).
4. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 29.08.2020).
5. Офіційний сайт Верховного Суду: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> (дата звернення: 29.08.2020).
6. Єдиний реєстр судових рішень : <http://www.reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення: 29.08.2020).

7.4. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Передплачено доступ до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM). Доступ можливий у читальному залі Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

(м. Полтава, Першотравневий проспект, 5, 1-й поверх).